

2 Peter

Peters siste ord

Forfatter

Peter, en disippel av Peter eller en helt annen?

Et av de mest betvilte brevene i NT ang. forfatterskap, hovedsakelig fordi:

- Tidligst nevnt i eksterne kilder ca 200 e.Kr. og var omdiskutert i oldkirken
 - ▶ Støttet av detaljer i brevet (3:2, 3:4)
 - ▶ Annen stil enn 1. Peter
 - ▶ Henvisningen til Paulusbrev som Skriften er for tidlig
 - ▶ Likheter med Judas' brev, som man da tenker er skrevet først fordi Peter som apostel ikke ville lånt av en ikke-apostel. Judas dateres også etter Peters død på 60-tallet. Hvis Peter skrev først, ville det ikke vært noen grunn for Judas til å skrive.
 - ➔ Ser ut til å ha omhandle en senere situasjon: Gnostikere på 100-tallet.
 - Ofte datert til 100-tallet og da ikke skrevet av apostelen Peter.

HOLDER DETTE?

Forfatter

Peter, en disippel av Peter eller en helt annen?

- Først i 1792 ble forfatterskapet av noen NT-bøker betvilt. Hevdes at det var vanlig å sette fram sin læremesters undervisning eller bruke falsk navn.
 - **Jødedom:** *Pseudepigrafene* er apokalypser knyttet til personer mange århundrer tidligere. Ikke knyttet til en nylig avdød person, og ingen brev.
 - **Gresk-romerske kilder: Slått hardt ned på.**
 - **Kristne kilder: Ikke godtatt**
 - Den muratoriske kanon (170 e.Kr.) utelukket forfalskninger
 - Serapion av Antiokia (200 e.Kr.) avviste Peter-evangeliet pga falskt forfatterskap
 - Atanasius (367 e.Kr.) og Hieronymus (ca. 400) advarer mot skrifter under falske navn
 - Forfatteren av *Paulus' og Teklas gjerninger* mistet sin stilling som eldste da han innrømte å ha skrevet det.
 - ***Hva ville være motivet? Hvorfor ta sjansen? Det ville vært bedre å la det være anonymt.***
 - *The Compendium Hypothesis*. Ny og populær. Et testamente satt sammen av Peters disippel etter Peters død men bruker ekte Peter-materiale, muligens også etter Peters ønske, for å imøtegå omstendigheter som oppstod etter Peters død.
 - Hvis dette faktisk var en sjanger, hvorfor har ingen nevnt det tidligere? Det finnes ingen eksempler på et slikt testamente som ble akseptert av kirken.
- Det var hverken vanlig eller akseptert å skrive under falskt navn i oldtiden.***

Forfatter

Tradisjonen

- **Origenes** inkluderer den (ca. 250), men innrømmet at den var omdiskutert.
- **Eusebius** (ca. 320): *Omdiskutert* (anerkjent/omdiskutert/avvist/vranglære), men likevel *anerkjent* av mange. Spørsmålet var hvilken Peter? Han sier vranglærere bruker apostlenes navn (han nevner f.eks. Peter-, Tomas-, Mattias-evangeliet, Andreas' og Johannes' gjerninger), men han setter ikke 2 Peter i denne kategorien.
- **Hieronimus** (ca. 400): Tror selv det er autentisk, men at mange ikke gjør det "fordi det er inkompatibelt med det første i stil». Forslår at Peter kan ha brukt to ulike sekretærer (1 Pet 5:12).
- **Det ble omdiskutert fordi det ikke var like kjent som 1. Peter, men det ble til slutt inkludert i NT, selv i en periode da gnostikere skrev og sirkulerte skrifter i Peters navn.**

Forfatter

Interne spor som støtter apostelen Peter

1. Han påstår han var til stede på fjellet i egen person (1:16-18), hvor bare Peter, Jakob og Johannes var.
2. Dette er hans andre brev (3:1)
3. Ville en annen forfatter kunne utgi seg for å være Peter (1:1, 1:16-18. 3:1) og samtidig vektlegge sannhet og hellighet (1:12, 2:2, 3:1, 11)?

Språklig:

- Noen ord/uttrykk forekommer bare i 1-2 Peter: *areté* brukt om Gud (1 Pet 2:9, 2 Pet 1:3), *legge av/ ned* (1 Pet 3:21, 2 Pet 1:14), *stoppe å synde* (1 Pet 4:1, 2 Pet 2:14).

- Ord som brukes lite ellers: *søskenkjærlighet* (1 Pet 1:22, 2 Pet 1:7 (3 av 6 forekomster)) *roten av "øyenvitne"* (1 Pet 2:12, 3:2, 2 Pet 1:16), *legge til* (1 Pet 4:11, 2 Pet 1:5, 11 (3 av 7 forekomster))
- Lignende utsagn om *profeti* (1 Pet. 1:10-12, 2 Pet. 1:20-21).
- Peter i Apg bruker også uttrykket *"uretts lønn"* (2 Pet 2:13, 15; Apg 1:18)

Brevet selv er tydelig på at det er skrevet av apostelen Peter. Dette støttes av språklige linker til 1. Peter og Apg.

Forfatter

Konklusjon

Pseudepigrافي var ikke akseptert, og ulikheter i stil med 1. Peter kan forklares med sekretærer. Spørsmålet i oldkirken var ikke at det kunne være en forfalskning, men om det var “riktig” Peter. Det er derfor ingen grunn til ikke å ta brevet på alvor og akseptere at apostelen Peter skriver dette på 60-tallet. Forholdet til Judas’ brev må komme i andre rekke.

Struktur

1:1-2	Åpning og hilsen	Hold fast på kallet og profetordet
1:3-15	Viktigheten av et rett liv	
1:16-21	Apostlenes vitnesbyrd og GTs profeter	
Kap 2	Falske lærere vil komme	
3:1-10	Folk vil spotte og håne Jesu gjenkomst	Herrens dag vil komme
3:11-18	Hvordan leve i lys av Jesu gjenkomst	

Kapittel 1

Hold fast på kallet og profetordet

Åpning og hilsen

1:1-2

Vektlegger to ting:

1. Troen er dyrebar

I 1 Peter snakket han om *Jesu dyrebare blod* (1:21, 18-19), *den dyrebare hjørnesteinen* (2:4, 6-7), og i 2 Peter om *dyrebare løfter* (1:4).

2. Det å kjenne Jesus gir: **nåde** (styrke som i 2. Tim 2:1?) og **fred**

Passer med brevets innhold om å beskytte troen mot falsk lære og det å kjenne Jesus som en "motgift" mot å bli lurt (styrke og fred)

Viktigheten av et rett liv (1:3-15)

Alt vi trenger for å leve i gudsfrykt er å forstå mer av Gud og lære å kjenne ham. (som i v. 2)

Ettersom hans guddommelige makt ⁽¹⁾ **har gitt oss** alt som tjener til liv og gudsfrykt,

ved kunnskapen om ham som har kalt oss ved sin egen herlighet og kraft,

og gjennom dette ⁽²⁾ **har gitt oss** de største og mest dyrebare løfter,

for at dere ved dem skulle få del i guddommelig natur, *Vi blir ikke guddommelige, men 1) vi har allerede fått del i Guds Ånd, og 2) vi vil få det enda mer når løftene oppfylles.*

etter at dere har flyktet bort fra fordervelsen i verden som kommer av lysten,

så **legg nettopp derfor all vinn på** at deres tro viser seg **i rett liv (godhet),**

Siden vi har blitt gitt alt vi trenger både for dette livet og det neste

og i det rette liv **kunnskap,**

både kommer av (v. 2) og leder til

og i kunnskapen **selvbeherskelse,** *innser at det trengs*

og i selvbeherskelsen **utholdenhet,** *neste som trengs*

og i utholdenheten **gudsfrykt,** *se framover til løftenes oppfyllelse*

og i gudsfrykten **broderkjærlighet,** *filadelfia*

og i broderkjærligheten **kjærlighet til alle.** *agape*

Å kjenne Gud nå og løftene hans for fremtiden gjør at vi tar troen seriøst så den vises i livet.

Viktigheten av et rett liv (1:3-15)

For når disse tingene finnes hos dere og får vokse, viser de at dere ikke er uvirksomme eller ufruktbare **i kunnskapen om vår Herre Jesus Kristus.**

Men den som ikke har disse tingene, han er nærsynt og blind, og har glemt renselsen fra sine gamle synder.

Vær derfor desto mer ivrige, brødre, etter å gjøre deres kall og utvelgelse fast! For når dere gjør dette, skal dere aldri noen gang snuble, for på denne måten skal det rikelig bli gitt dere inngang i vår Herre og frelser Jesu Kristi evige rike.

(1:8-11, NB88)

Det er nettopp denne kjennskapen til Jesus som gjør det mulig at disse tingene vises. Da "virker" den og bærer frukt i livene våre.

Ser hverken langt bakover (til frelsen), eller framover på mulighetene som ligger i frelsen og i løftenes oppfyllelse.

Gjentar og forsterker v. 5 (samme verb + derfor & desto mer)

Oppsummerer v. 3-9: Å fokusere på dette så det vises i livet er å bekrefte kallet og utvelgelsen.

Viktigheten av et rett liv (1:3-15)

Derfor vil jeg stadig på ny minne dere om alt dette, enda dere kjenner til det og er grunnfestet i den sannhet som er kommet til dere.

Jeg mener det er riktig å holde dere våkne ved å minne dere om dette, så lenge jeg bor i dette teltet.

For jeg vet at mitt telt snart skal tas ned, det har vår Herre Jesus Kristus latt meg vite. Og jeg vil gjøre mitt ytterste for at dere alltid skal huske dette, også etter at jeg er gått bort.

(1:12-15)

Vi trenger påminnelser om ting vi egentlig vet

Evt. "vekke dere opp" (NB88, BGO)

Skjønner han dette fra Joh 21:18-19 eller på en annen måte?

Igjen samme ord som i v. 5 og 10. Han vektlegger skikkelig innsats.

Han ser det som en viktig oppgave å formidle dette så lenge han er i live, og skrive det ned for dem så de har det etter han er død. Dette er tydelig et viktig punkt for Peter.

Tar vi dette like mye på alvor som Peter gjør?
Vektlegger vi skikkelig innsats i troen?
Holder vi hverandre våkne?
Minner vi hverandre på ting vi allerede vet?

Apostlenes vitnesbyrd og GTs profeter (1:16-21)

Apostlenes vitnesbyrd av *transfigurasjonen* i Matt 17:8, Mark 9:2-8, Luk 9:28-36

- Snakker trolig om dette for å begrunne oppdraget sitt som apostel (v. 12-15), og for å understreke “kraften” (v. 3: makt) som gjør dette gudfryktige livet mulig.
- Øyenvitner hadde stor autoritet i oldtiden og ble sett på som mer troverdig enn skriftlige kilder. Apostlene ble derfor naturlige autoriteter i den kristne kirke.
- Han har sett Jesu guddommelige makt (v. 3). Han foreslo trolig å bygge hytter (“telt”) fordi det så ut som at Guds rike hadde kommet for fullt.
- Peter har sett hvordan Jesus vil se ut når han kommer tilbake. *Transfigurasjonen* peker fram på *gjenkomsten*.

Apostlenes vitnesbyrd og GTs profeter (1:16-21)

GTs profeter

- Transfigurasjonen gjør at Peter har stor tro på profetordet. Ikke bare har han fått et glimt av “enden”, men siden så mange profetier har blitt oppfylt med Jesu første komme, kan vi stole på at resten blir oppfylt av hans andre komme. Noe av det samme sa han i Apg 2.
- Disse løftene om Jesu gjenkomst, håpet for framtiden, er en lampe i denne mørke verden. Til slutt skal denne lampen bli til fullt dagslys, og også lyse som en stjerne inni oss. Noe av det samme han sa i 1. Peter 1:3-12
- *Betyr Jesu gjenkomst dette for oss?*

Apostlenes vitnesbyrd og GTs profeter (1:16-21)

GTs profeter

Men dere må framfor alt vite at en ikke kan tyde noe profetord i Skriften på egen hånd. For aldri ble noen profeti båret fram fordi et menneske ville det, men drevet av Den hellige ånd talte mennesker ord fra Gud. (1:20-21)

ESV: "no prophecy of Scripture comes from someone's own interpretation"

Kan forstås på to måter:

- A. Profetier i GT skal ikke tydes av hvem som helst fordi det er ord fra Gud. (Kan det da bare tydes av apostlene?)
- B. Profetene i GT talte ikke ut fra seg selv, med ved Guds Ånd.

B gir mest mening siden v. 21 da begrunner v. 20, og det blir en naturlig kontrast til falske profeter med sine "oppdiktede ord" (2:3)

Peter sier at hele GT (Apg 3:24) er skrevet av mennesker drevet av Ånden, og at apostlene er troverdige øyenvitner. Disse to kan de stole på.

Hele Bibelen er Guds ord. Dette tradisjonelle synet i jødedommen ble overtatt av Jesus, apostlene, Paulus, forfatteren av Hebreerbrevet, kirkefedrene, reformatorene og har alltid vært kirkens tradisjonelle syn. Vi er i godt selskap hvis vi tror at Bibelen er Guds ord.

Kapittel 2

Falske lærere vil komme

Falske lærere vil komme

Kapittel 2

2:1-3: Han advarer mot at det vil komme falske lærere, slik det også var falske profeter i GT. Dette har han først og fremst fra Jesus (Matt 24:11, 24). Vranglæren "lures inn" og er ødeleggende. Peter beskriver de generelle karakteristikkene til falske lærere. Han sier lite om hva de kommer til å lære, siden det vil variere, men fokuserer på at livsstilen deres vil vise at de forneker Jesus (1. Kor 6:20).

2:4-11: Han gir tre eksempler fra 1. Mosebok på at Gud vet hvordan han skal dømme de urettferdige og samtidig redde de gudfryktige: 1) englene som syndet, 2) flommen og 3) Sodoma og Gomorra.

2:12-17: Mer om livsstilen deres. Bruk av presens får det til å høres mer ut som at de allerede er der, men det kan fortsatt være en generell beskrivelse. Sammenlignes med Bileam.

2:18-22: Farene ved å falle fra etter å ha lært Jesus å kjenne

Engler som syndet (2:4) - hva tenker han på?

A. Engler som fulgte Satan i hans opprør?

- Passer dårlig med at de holdes i varetekt inntil dommen. Dette fallet er heller ikke tydelig forklart noe sted i Bibelen.

B. Eneste bibelske referanse er 1. Mos 6:1-4, og Peter forstår "gudesønnene" som engler (passer også best med 1. Pet 3:19-20).

- Ikke noe i GT om at engler er bundet med lenker til dommen. Kan spille noe på Jes 24:21-22, men høres mer ut som 1. Enok, som nevner dette flere ganger.

Poeng: Gud dømmer til og med engler hvis de synder. Men straffen kommer ikke alltid rett etter opprøret.

1. Enok (Henok)

- En *pseudepigrafisk* apokalypse tilskrevet Enok fra 1. Mos 5:21-24. En 'spin-off' av 1. Mos 6:1-4.
- Del 1 vanligvis datert til 2. årh. f.Kr. Ble mye lest, men har aldri vært en del av den hebraiske bibel.
- Peter tenker først og fremst på 1. Mos 6, og at Guds karakter gjør at dommen er sikker. Han henter litt fra 1. Enok for å illustrere.
- Tartarus ("avgrunnen"): det dypeste av underverdenen i gresk mytologi. I Illiaden av Homer kastet Zevs titanene i Tartarus etter krigen mot Olympos-gudene.
- Peter illustrerer historien fra 1. Mos 6 med både 1. Enok og gresk mytologi.

Farene ved å falle fra

2:18-22

- Å **“komme fri”** (1:4, 2:18, 2:20) **fra “forfallet”** (1:4, 2:12 (2x), 2:19) **i verden** er viktig for Peter. Et uttrykk for å bli frelst. Verden er uren, på ville veier vekk fra Gud, den forfaller til den går under.
- v. 19: Alle er enten slave av Kristus eller av synden (Rom 6). Forventer Peter at det vil forkynnes en syndig livsstil pga «friheten i Kristus»? Fordi folk allerede hadde forvrengt det Paulus sier i f.eks. Rom 6, og at det er derfor Peter også nevner Paulusbrevene i 3:15-16?
- Spesielt ille å vende tilbake til verden (og dermed slippe å endre livsstil og få det beste av begge verdener) når man en gang har unnsloppet den og fått kjennskap til Jesus (1:2, 3:18).
- De sammenlignes med urene dyr (uten fornuft, av naturen? (2:12)), og verden sammenlignes med og spy og søle.

Trenger vi mer av Peter sitt syn på frelsen som det å ha unnskluppet forfallet i verden? Eller fristes vi av verden?

Loves det “frihet” på bekostning av evangeliet i dag?

Kapittel 3

Herrens dag vil komme

Herrens dag vil komme

Kapittel 3

- 3:1-2 — Gjentar hensikten om å vekke dem opp (1:12-13), og minne dem om hva de har fra profetene og apostlene (1:16-21).
- 3:3-7 — Mer konkret om hva budskapet kan være (—> 2:1-2), eller han snakker om en annen gruppe som allerede sier dette. Hovedtabben er at de glemmer (med vilje) at Gud involverer seg i verden ved sitt ord (en form for *deisme*).
- 3:8-9 — Herrens dag kommer helt sikkert, men etter Guds timing. Han er ikke treig, men tålmodig fordi han vil at alle skal bli frelst (også v. 15). (1. Pet 3:20, evt. 1. Mos 6:3.)
- 3:10-16 — Som andre steder i Bibelen (inkl. GT) blir *eskatologi* en oppfordring til å leve rett inntil det skjer (jf. Matt 24) - ikke til å spekulere i tidspunkter. Han sier Paulus også har skrevet om dette, og han anser Paulusbrevene blant *Skriftene*.
- 3:17-18 Oppsummerende avslutning: Motstå falsk lære ved å vokse i nåden og i kjennskap til Jesus (1:2).

Oppsummering av kap 1-2

v. 4: Pga gnostiske tanker om en åndelig oppstandelse - som dermed gjorde gjenkomsten overflødig?

v. 14: igjen "legg vinn på"

Kan vi “fremskynde” Jesu gjenkomst?

3:12

- **fremskynde** kan også oversettes “*være ivrig for*”, “*ønske oppriktig*”, som de andre gangene han bruker ordet (1:5, 10, 15, 3:14)
- Fleste oversettelser: *fremskynder/hastening*, men ikke RV, KJV, ASV, JB, NEB. RSV/NRSV og NIV har alternativet i fotnoter.

A. Dersom **fremskynde**:

- 1) Kobles sammen med en tolkning av Matt 24:14 → misjon kan fremskynde gjenkomsten. (Men sier Matt 24:36, Apg 1:7, 17:31 at Gud har fastsatt *selve tidspunktet* for denne dagen? Og er det beste tolkning av Matt 24:14?)
- 2) Ut fra konteksten: Hvis mange blir frelst og lever hellig og gudfryktig.

B. Dersom **er ivrig for**:

Passer bedre med 1) hvordan han bruker ordet ellers, 2) med at dagen er fastsatt, og 3) med å *vente*.

Peters siste ord til oss

Tre viktige punkter for Peter:

1. Viktigheten av et rett liv, og at vi har alt vi trenger for dette (1:3-15, 3:1, 11-16, 18).
2. Apostlenes vitnesbyrd og GTs profeter er troverdige (1:16-21, 3:1-2)
3. Falske lærere og spottere vil komme (kap 2, 3:3-10, 17)

Tre viktige punkter for oss:

1. Legg en innsats i troen, la den prege deg, invester i den! Det å kjenne Jesus viser seg i et rett liv.
2. Ha tillit til at Bibelen er Guds evige sanne ord!
3. Voks i kjennskap til Jesus så du ikke blir lurt av det falske! Kjenner vi det ekte, så er det lettere å gjenkjenne det falske. Falske lærere kan gjenkjennes på hvordan de er og lever.